

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Symbola Trinitatis, Id Est Trinitatis diversarum rerum, ex
Veteris ac Novi Testamenti Scripturis, Historijs &
exemplis; nec non congruentioribus rerum naturalium
similitudinibus conscripta ...**

Duplan, Theodore

Ruraemundae, 1663

Svbdivisio Tertia Ex profanis Historijs & Exemplis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12221

SUBDIVISIO TERTIA

Trinitas diversorum, ex profanis historijs & exemplis collecta.

PRÆNOTATIO.

Gregorius Emiss. homil. de pasch. fabulis, inquit, solent documenta declarari. Ne autem Zoilosè fortè apud (ut vocant) Homero-mastyges traducamur, dum Divina & spiritualia historijs profanis, & similitudinibus vilioribus illustramus, quod carpere videtur Seneca dnm ait: vitiosum est in re seriâ delicatum inferre sermonem; nec non Humbertus lib. 2. p. 3. c. 3. hisce fere verbis: non decet, cum de divinis loquimur, ut vilibus exemplis utamur: hoc namque malum ex radice illâ malâ procederet, quando qui spiritualiter non intendit, Divina & sacra abiectè ac ruditer conciperet, & abiectè concipiendo, sua sensa viliter depromeret. Ad hoc igitur evitandum (ut verbis a Cassiano mutuatis utar coll. 14. c. 9.) profunda & abscondita Trinitatis mysteria purissimo cordis oculo contemplantur, & ita timoratè in sequentibus attingemus, ut dignitati & reverentiæ debitæ in cunctis consulamus.

SYMBOLUM 1.

Tres stellæ in capite arietis, quæ sunt symbolum literæ D. quæ significat Deum. Pierius lib. 47. cap. 33.

Signiferi [a] princeps aries duxque agminis audis,
Inde tuus martis nomina mensis habet.

Cornigerâ quod nempè geris tria sidera fronte
Signa tibi primum jure dedêre locum.

Interea signis tacitos urgentibus annos

Ad Triadem properat [b] concita vita gradu.

(a) Ariès est primum signum in Zodiaco. (b) quot dies vi. a hic in præsentem peragimus, quasi in itinere ad locum propositum tot passibus appropinquamus. Ait noster Pincharius Vest. Nupt. lib. 1. cap. 2. ex S. Greg.

SYMBOLUM 2.

Astrologi signa inter cælestia constituunt tria sibi conjuncta, scilicet leonem, Virginem, libræ, non obscuram SSS. Trinitatis imaginem.

Sunt tria signifero cælestia signa sub arcu,
Ordine nexa sibi juncta situque loci.

Addita tergeminis sunt nota vocabula signis,

Quæ referant Trini symbola clausa Dei.

Est Genitor virtute leo; de Virgine Natum

Virgo refert: libræ pondera, Pncuma notet.

SYMBOLUM 3.

Tria P. seu Tres Patriæ patres,
Princeps, Pastor, Præceptor.

Est Genitor Princeps æquis qui legibus orbem
Temperat, est cæli, principium quæ soli.
Filius ad cæli ducendas pascua, Pastor
Quas mercatus erat sanguine pascet oves.
Spiritus illabens nostris sua lumina fundit
Mentibus, ut Doctor quæ facienda docet.

SYMBOLUM 4.

Tres seu trium Rectores,

Corporum, animarum, bonorum fortune.

Corpora mox reddenda solo, subjectaque morbis,
Qui machaoniâ prævalet arte, regit.
Pars nostri melior vigili Pastore beatur,
Jus habet in fluxas Induperator opes.
Esse Pater dat corporeis; animisque medetur

Filius; & cumulat Flamen, utrumque bonis.

N. Multoties vocatur Christus in scripturis Pastor, inò Pastorum Prin-
ceps 1. Pet. 5. quia vigilantissimum Pastorem egit quasi oves errantes in
humeros tollendo, & ad ovile suum reducendo. Ideoque etiam hac specie
sæpius depictus cernitur.

SYMBOLUM 5.

Tria PPP. Caroli Quinti,

Id est, Præceptor, Pastor, Prator.

Urbibus imperij Rector ter maximus orbis,
P. tria lustrandis quæ rare suctus erat.

Ec

Ecquis prima rudem doceat præcepta juventam,
 Quis Præses verbi, Justitięque pater.
 Cuncta Pater [a] pascit, Gnato qui munia defert
 [b] Judicis, & verum Spiritus omne [c] docet.
 (a) Matt. 6. & Luc 12. (b) Joan. 5. (c) Joan. 16.

SYMBOLUM 6.

Trismegistus seu ter maximus.

[a] **S**is Tri-megiste procul, mentito nomine gaudes,
 Maximus es mystes, maximus atque sophus.
 Maximus ac Regum titulis, ter maximus audis,
 Dissidet a factis gloria tanta tuis.
 Vendicet hæc trinum tria maxima nomina Numen,
 Es minimus, sed ter maxima, sola Trias.

(a) Trismegistus fuit Mercurius ille in Ægypto nepos majoris Mercurij, quem fabulantur fuisse filium Nili. Est autem idem, quod, ter maximus. Scilicet Philosophus, Sacerdos, Rex maximus. Hic primus a physicis ad Divinorum speculationem dicitur se erexisse, & de Majestate Dei, demonum ordine & animarum mutationibus sapientissimè primus disputasse.

N. Cato dicebatur ter optimus ut refert Plin. lib. 7. c. 27. scil. optimus orator, optimus senator, optimus imperator.
 Item Carolus magnus dicebatur ter maximus, Videl. eruditione, pietate laude bellicâ. Eginhar. in ejus vitâ.
 Item Abel, primus & rer maximus tribus est dotibus: sacerdotio, martyrio, Virginitate. Geneb. lib. 1. Anno mundi 130.

SYMBOLUM 7.

Triangulus, Trigonos, seu Triquetrum.

Effigies Monadis Triadisque refulget in arte,
 Mensuræ & numeri quę documenta tenet.

An-

Angulus est unus porrectus acumine trino,
Una figura patet, forma trigona placet.

Angelos tres cerne pares, unam aspice formam:
In Triade est paritas, est Monas atque Trias.

SYMB. 8. de eodem.

Innumeras Triadis fingat mens nostra figuras,
Angulus effigies vera trigonus adest.

Una figura placet, trino sed acumine dispar,
Personas referens angulus iste triplex.

Indivisi herent, spatium discriminat impar;
In Triade est paritas, disparitasque simul.

SYMBOLUM 9,

Triarj apud Romanos.

Accipe digestam Romanis legibus olim
Belli aciem, Triadis signa dedisse putes.

Velite constabat prior ordo, Tirone secundus,
Tertia pars palmæ spem Veterana dabat.

Sola Trias meritò dicenda Triaria, sola
Subsidio superest, sola coronat opus.

N. Triarj, erant milites fortissimi, qui in legione Romanâ ultimi erant.
Hi, si quandoque res fuisset in periculo, in fronte acierum poplitibus flexis
stabant, ita ut potius animam amitterent, quàm de loco decederent. Unde
ortum est illud proverbium cum res sunt dubiæ aut periculose, ad triarios
ventum est; alij erant principes & tirones; primi hastati seu Velitarij.

SYMBOLUM 10.

Tripolis, portus & civitas maris.

Mens humana poli procul exul ab urbe vagaris,
Quid mundi immundâ figis in urbe pedem?

In

In cælis Tripolis, statio fidissima mentis,

Facta tibi sedes fixa, beata Trias.

Despice terrenas urbes, hunc suspice portum;

Huc desiderij dirige vela tui.

N. 1. Tripolis, est civitas trigemina, quoniam Tyrij, Sidonij, & Aradij illam obtinent. Hinc Tripolitana regio dicta est. Sunt autem duæ hoc nomine, Africana scilicet, & Syriaca in Phœnice. Oppida Tripolis Africanæ sunt Abrotonum, Tophia, & Leptis magna. Pomponius mel. lib. 1. in descript. Phœniciz. N. 2. Tripontium, Est oppidum Umbriæ, sic dictum quod tres pontes habeat.

SYMBOLUM 11.

Tripontium seu Trilibre.

Augustæ Triadis (a) Scriptor ter maximus, inquit,
Est mihi pondus amor, quò feror, hocce feror.
Ignea nata animis vis est amor, attamen ecce

(b) Ad terrena meum cor, meus urget amor.
Corda leva sursum Trias hocce tripontio amoris,
Ad peritura caro pronior ipsa ruit.

(a) S. Aug. Epist. 9. (b) Talis quisque nostrum est, qualis est ejus dilectio. Terram diligis, terra eris: Deum diligis, Deus eris. ait S. Aug. tract. 2. in epist. 1. Joan. Charitæ quasi trinitatem creatam parit: in qua trinitate, quasi Pater est dilectio Dei, a qua procedit dilectio, qua se homo diligit, tanquam proles à parente: ab utroque verò dilectio proximi procedit, quasi spiritus S. ab utroque. Ista dilectiones sunt in una substantia charitatis, sed diversa in propria persona. Ita Innoc. III. in Encomio Char. post comment. 7. Psal. Penit.

SYMBOLUM 12.

Triclinium.

Hospitium quàm vile mihi, quàm pauper & æger!
Re. angusta domi, terrea massa domus.

Quàm

Quàm dives tu Diva Trias, quàm Augusta! precantur
 Affer opem, fer opes; omnia nempè potes.
 Tres animæ dotes, vacuata triclinia cernis,
 Sospes ero & dives, dum tuus ho spes ero.

N. Triclinium erat discubitorium, in quo cœnabant olim, a tribus lectis, quos in eo sternebant, nomen habet. Juven., sat. 5.

SYMBOLUM 13.

Triumviri penes Romanos.

UNde trium censes regimen manasse virorum?
 Imperium Triadis forma regentis erat.

Est Thefaurorum, Caputumquè his summa potestas,
 Frenandis noctis motibus alter adest.

Est Pater, est Natus, Flamenque Triumvir, habenas
 Tres simul immensas, urbis & orbis, habet.

N. Triumviri Triplices fuere. Alij capitales qui carcerum curam habebant & cum animadverti oporteret, eorum interventu fiebat. Alij mensarii, qui numularijs seu omnis generis monetæ præerant. Alij nocturni, qui incendijs & incommodis nocturnis advigilabant. Ita Pomponius, Livius, & Cornelius Tacitus habent.

SYMBOLUM 14.

Tripus Apollinis.

ETripodos gens cæca adytis oracula poscit,
 Ista Tripus Triados noscitur esse typus.

Est eversa tripus, cessere oracula Phœbi;
 Obtinuit Tripodos jam Trias ipsa vices.

Hinc sacra veridici manant oracula Phœbi;

Ceu Tripus hunc orbem sustinet alma Trias.

N. Tripodes erant mensæ, quæ tribus pedibus sustinebantur, quibus in templo Apollinis superpositæ Phœbades vaticinabantur, teste Servio.

SYMBOLUM 15.

Tres Deæ de formæ elegantia certantes: Iuno, Pallas, Venus.

TEr-geminas fingunt Paridis subiisse puellas
 Judicium; formæ lis erat una tribus.
 Divitiæ Juno, Pallas sapientia, palmam
 Præripuit formæ deliciofa Venus.
 Aspice divisas in trinâ Virgine dotes:
 At simul unitas continet una Trias,

SYMBOLUM 16.

Tres Parcæ penes Poëtas.

Clotho, Lachesis, Atropos.

TRes homini Vates olim finxere puellas
 Infidiatrices texere cuiquæ manus.
 Parcite mortales experti dicere parcas,
 Non homini didicit parcere parca trias.
 Verius Alma Trias dicenda est parcere vitæ,
 Hæc etenim (a) vitam textit; at illa necem.

(a) Deut. 30. Eccl. 34. Dans sanitatem & vitam 2. Tim. 1. Destruxit quidem mortem
 illuminavit autem vitam. & ideo S. Aug. tract. 47. in Joan. vita carnis tua est anima
 tua, Vita anime tue Deus est.

SYMBOLUM 17.

Tres Charites penes eosdem,

Aglaiâ, Thalia, Euphrosyne.

TRes Charites priscis memorantur jure Poëtis,
 Quis veræ Triadis signa fuisse neget?

Vox Charis & Graijs, quæ gratia dicta Latinis,
Municipæ Triadis munera grata notat.

Effluit oceano Triadis quæ copia rerum?

Quæis nequeat (a) grates reddere nemo pares.

[a] Trium charitum, quas sinxerunt græci, duæ aspiciant se invicem tertia erat averso vultu, ut docerent, qui beneficiis accipiunt, se ea æterna memoria debere intueri: qui vero largiuntur, numquam ea amplius in memoriam debere revocare.

SYMBOLUM 18.

Trifaux cerberus

QUàm variâ Triadem testatur imagine cælum;
Omnia cum cælo dant elementa fidem.

Quin etiam lethæa palus furibunda fatetur,

Quàm Trias iniiciat frena tremenda cani.

Tergemino excubitor sorbere paratus hiatu,

Tergeminâ, tamquam fuste domatur, ope.

N. Fingitur cerberus triceps propter tres ætates, infantiam, Juventutem, & senectutem, per quas homo ad mortem detrahitur.

SYMBOLUM 19.

Tricorpor Geryon.

IUra dabat rector quondam gentilis Iberis,

Qui Geryon dictus, mole tricorpor erat.

Herculeâ stratus monstri sub imagine clavâ,

Ter geminum pectus Spiritus unus agit.

Dixero figmentum; quod sit substantia Ternis

Unica personis fingere crede nefas.

N. Geryon nomen Regis Hispani, qui ob triplex regnum corpore triplicato fingitur constituisse, quem Hercules interfecit, ejusque boves abstulit. Præfuit autem tribus insulis, quæ adiacent Hispaniæ, Bælearicæ majori & minori & Ebusæ. Et ideo etiam triceps fuisse fertur.

SYM-

SYMBOLUM 20.

Nota de Gorgonibus. Gorgones, tres sorores habentes unum oculum, quia fingebatur quod erant unius formæ & pulchritudinis, quæ tanta erat, vel tam terribiles facie, ut alij dicunt, ut spectatores redderent immobiles vel mortuos: & ideo fingebantur eos convertere in lapides. Nomina Gorgonum erant Euryale, Sterio, & Medusa. Ab agilitate nomen habent.

SYMBOLUM 21.

Augustus Imperator teste Suetonio cibi & potus parcissimus, ter solitus bibere super cænam, quam ternis ferculis parabat.

PAcis oliviferæ, Augusto regnante, Monarcha
Nascitur, & toto funditur orbe salus.

Augustum hunc ævi, vitæque cupidine longæ,

Tres Calices memorant, tresque parasse Dapes.

Longævam Triadis sub imagine disce diætam,

(a) Fercula cælicolas trina parata cibant.

(a) In scutella Dei tria continentur fercula: claritas perspicuitatis, quæ fulgebit ut sol; integritas puritatis, quæ erit ut Angeli; firmitas aternitatis, quæ erit ut Deus. Bern, in sententijs

N. Finxerunt Poëtæ cibos quosdam Deorum, ut nectar, ambrosiam, moly &c. qui eos facerent lætos, beatos & immortales: sed occasionem fabulationis videntur sumpsisse ex arbore vitæ Gen. 2.

SYMBOLUM 22.

Tria F. F. F. in ænigmate Diphili,

Id est, tria Fortia quorum unum alterum, illudque tertium superat, scilicet Ferrum, Faber, Febris.

Vulcano ferrum, multo mollescit & ictu,
Ceditur ac cedit ferrea massa Fabro.

Dira

Dura Fabri duros Febris depascitur artus,

Et victrix plusquam ferrea sternit humi.

In Deitate magis Personas suspice: dices

His tribus in summo robur inesse gradu.

SYMBOLUM 23.

Tria V. quæ cavenda. A tribus abstinendum juxta Anacharis Philosophi sententiam, scilicet: Verbis, Venere, Ventre.

Tres metuas hostes, Linguam, cum Cypride, Venere,

Est totidem frenis hæc superanda trias.

Quæ venit in venas, Venerem (a) jejunia frangant

Gratus eris, Ventris sobrietate, Deo.

Indomitam frenent servata silentia Linguam,

Laxatam in Triadis quam decet esse decus.

[a] Triplex est jejunium Ecclesia: quatuor temporum, vigiliarum, quadragesimale: quia sicut sub ternario peccamus videl. in Patre per impotentiam, in Fil. per insipientiam, & Spiritum S. per malitiam; corde, ore, opere, contra legem natura, Scriptura, gratia, originaliter, venialiter & mortaliter. & ista sunt serpens, mulier, vir, id est, concupiscentia suggerens, sensualitas delectans, comedens &c. ratio consentiens. Ita quoque sub ternario contra jejunamus. Sic pie & doctè noster P. Pincharius ornatus anima lib. 1. c. 8.

SYMBOLUM 24.

Tres aves uno telo transfixæ a Godef. Bullionio Duce.

STrennuus, augurio Triadis, Bullionius, arces

Dum longâ Solymas obsidione premit,

Tres memorant uno fixisse per aëra telo,

Quas modò Dux gestat stirpe perennis, aves.

Christigenis tales animos (a) Heroibus, oro,

Suffice pro verâ Relligione, Trias.

[a] Ioannes Austriacus invictus Turcarum victor, in suis signis militaribus Crucem cum hac ressera gerebat: In hoc signo vici Turcos, in hoc signo vincam hæreticos. Gen ebr. lib. Chronol. in fine.

SYM

SYMBOLUM 25.

Tres coronæ, urbis Agrippinæ insignia.

M Illia quot recolis ter Sancta Colonia Divum,
Sunt totidem capiti debita ferta tuo.
Cur non tergeminis rutilent tua signa coronis?

(a) Euphratam Triados pellis ab urbe reum.

An quia dum numerus complectitur omnia ternus,
Regibus a ternis Trina corona datur?

(a) Euphrata scelestissima perversitatis Doctor, Ariani dogmatis Zizania tritico sana doctrina Colonia et alibi superfeminat, unde factum est mira omnipotentis Dei dispensatione, ut Colonia expelleretur, atque e numero Pastorum exterminaretur, & S. Severinus successor existeret, Ita in vita S. Severini.

SYMBOLUM 26.

Tres proles, quas ex punitioe quadam Dei, femina parit.

A ppellando suem dum sperneret una, quod uno
Quatuor enixu pignora fortè dedit.
Icona sic Triadis nimis imprudente lacessit

Ore, ter ultrices elicitura manus.

Tres meritò partu proles enitur uno:

Mira cave Trini spernere facta Dei.

SYMBOLUM 27.

*Tria ad quæ Socrates hortabatur juvenes teste Max. serm. 41.**Prudentia animi, continentia linguæ, verecundia vultûs.*

Q uantum vernanti decus est Prudentia pubi?
Rideat O! omnis flore juvena pari.

Nec minor est juveni Linguæ Moderatio virtus,

Norma Pythagoricæ gloria magna scholæ.

Purpuret ora Pudor, mentis quæ gratia major?

Nobilior Triadi non datur ulla trias.

SYM-

SYMBOLUM 28.

Tribus hisce paruisse, numquam te pœniteat, ut Sapiientis monitum est, scil. verum dicenti, bonum consulenti, gallo gallinaceo te e somno excitanti.

DA faciles, verbis Vero conformibus, aures,
 Consilijs morem, sunt ubi recta, geras.
 Alitis excutiat vigilantia prima teporem;
 Ecce trias moniti: ne vereare sequi.

(a) Consilij dator est Genitor melioris, & author

(b) Est Verbum veri, (c) Spiritus ales erit.

(a) Deus Pater Daniel. 7. describitur, & ad ejus descriptionis imitationem depingitur, velut antiquus dierum (forte ob ordinem originis) in antiquis autem est Sapiientia, & in multo tempore prudentia. Job. 12. (b) Dominus dedit mihi linguam eruditam Isa. 50. Quod de Christo vel Sapiientia Dei explicat S. Greg. Unde Judai de Christo dicebant: numquam sic locutus est homo. Et Apostoli: Domine quo ibimus? verba vita aeterna habes. (c) Quia Spiritus apparuit in specie alitis scil. columba, qua ordinariè depingitur; qua liberationem & liberatorem in salutaris baptismatis diluvio Matt. 3. & gratiam Patris per Christum orbi oblatam demonstravit; sicut in diluvio ramum olive ferens, communem orbis tranquillitatem annuntiavit. Ex Corn. Jans. Conc. Evang. cap. 14. Et hic S. Spiritus discurret, festinat, suscitatur amicos suos ne dent somnum oculis suis proverb. 6. Vide etiam Bern. serm. 2. in Pent. de triplici bono, quod anima justa donat Spiritus S.

N. Possent hic addi plures aliae trinitates ex historijs & exemplis v. g. tria pessima Cappa seu tres gentes pessimae a Cappa incipientes; puta Cretenses, Cilices, Cappadoces. Tria A, quae sunt nervi bellorum, de quibus Ovid. lib. 1. Metam. videlicet aurum, arma, animus. Tria potentia M. v. g. mas, mars, mors. Tres Reges ab Antichristo superandi scil. Rex Aegypti, Rex Africae, Rex Aethiopiae. Tria millia virorum mandibulae asinae a Sampson, 1000. interfestis, superata. Tria lilia in insigni

in signi Regis Franciæ circa tempora (ut aliqui narrant) Caroli Ludovici, Balbi Filij primam usurpatâ. Tria nomina, quæ Scytopoli, dum Dux illustris auream crucem fabricari curaret, divinitus absque opera & scitu aurifabri, insculpta in cruce scil. Emmanuël, Michaël, Gabriël: ita ut summum locum teneret Emmanuël; inferiorem instar brachiorum, Michaël & Gabriël, ut habet Gret. lib. 2. de Cruce cap. 13. Tres item Cruces, quas Hilarion in littore maris pinxit; quibus in summam altitudinem mare intumescens fecit stare & ne regrederetur, prohibuit, ut refert S. Hier. Tres characteres sacramentales. & talia sine numero plura. Nec inficior alia etiam magis accommodata proposito nostro inveniri posse. Quocirca non inviderem ei, cui per studium & otium melius, quam mihi, vacaret, qui nostrum scopum promoveret, opellam erugaret, seu latius extenderet.

